

Náhrada škody

Míra spoluzpůsobení si škody poškozeným spolujezdcem může dosáhnout až jedné poloviny, jestliže vědomě podstoupí jízdu s řidičem, o němž ví, že je pod vlivem alkoholu. Rozhodující příčinou vzniku škody ovšem stále zůstává nezodpovědné počínání řidiče vozidla, proto nepůjde o nadpoloviční rozsah ani v případě, kdy spolupříspění poškozeného bude značné, např. tehdy, jestliže kromě zásadního podcenění situace s ohledem na vědomost o ovlivnění schopností řidiče alkoholem či jinými návykovými látkami k tomu přistoupí další okolnosti, jako například jeho vědomost, že řidič vozidla nemá řidičské oprávnění nebo že hrozí nezvládnutí řízení za špatných povětrnostních podmínek.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4199/2013, ze dne 27.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) K. B., b) K. B., c) P. B., d) V. B., e) I. F., f) V. M., g) S. K., h) J. K., i) J. K., j) S. K., k) O. K., l) A. F., m) T. K., n) L. K., o) P. Š., p) H. P., q) Z. P., r) P. Š. a s) S. P., všech zastoupených JUDr. V.M., advokátkou se sídlem v P., proti žalované České pojišťovně a. s., se sídlem v P., o pojistné plnění, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 22 C 132/2008, o dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2013, č. j. 15 Co 92/2013-236, tak, že dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2013, č. j. 15 Co 92/2013-236, pokud jím bylo rozhodnuto o nároku žalobce a) ve výši 44.732,- Kč, žalobkyně h) ve výši 11.916,- Kč a žalobce s) ve výši 17.973,- Kč, se odmítá; ve zbývajícím rozsahu se rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2013, č. j. 15 Co 92/2013-236, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 10. 8. 2012, č. j. 22 C 132/2008-209, zrušují a věc se vrací v tomto rozsahu Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 3. 8. 2011, č. j. 22 C 132/2008-168, uložil žalované pojišťovně (pojistiteli odpovědnosti provozu motorového vozidla), aby zaplatila žalobcům (pozůstalým příbuzným či osobám žijícím ve společné domácnosti s poškozenými M. B., J. K. a T. Š.) částky odpovídající náhradě škody na zdraví, spočívající v jednorázovém odškodnění pozůstalých a účelně vynaložených nákladech pohřbu, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 14. 1. 2007 v obci Libeň zavinil řidič F. H. dopravní nehodu tím, že pod vlivem alkoholu, pervitinu, marihuany a extáze nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem, v pravotočivé zatáčce vyjel s vozidlem mimo komunikaci, kde narazil do betonové konstrukce vjezdu na pozemek. Při této nehodě usmrtil sebe i poškozené, přičemž ve vozidle jelo celkem šest osob, s výjimkou řidiče nepřipoutaných bezpečnostními pásy. Soud dospěl k závěru, že poškození, kteří byli také pod vlivem alkoholu, nemuseli rozpoznat stav řidiče, a že počet osob ve vozidle ani nepřipoutání bezpečnostními pásy neměly vliv na rozsah zranění. Jejich jednání proto nebylo příčinou vzniku škody, ke které by došlo v každém případě, a to i tehdy, pokud by bezpečnostními pásy připoutáni byli, neboť připoutaný řidič zraněním podlehl, zatímco nepřipoutaný spolucestující D. Č. nehodu přežil. Protiprávní jednání poškozených tak není v příčinné souvislosti se vznikem škody a jejich spoluzavinění proto ve smyslu § 441 obč. zák. není dáno, a žalovaná je povinna poskytnout pojistné plnění podle § 6 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 28. 2. 2012, č. j. 15 Co 1/2012-194, k odvolání žalované

rozsudek soudu prvního stupně zrušil, věc mu vrátil k dalšímu řízení a uložil mu doplnit dokazování k otázce spoluzavinění, zejména zda si spolujezdci byli vědomi toho, že vstupují do vozidla řízeného nezpůsobilou osobou.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 10. 8. 2012, č. j. 22 C 132/2008-209, žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Po doplnění dokazování dospěl k závěru, že škoda byla sice primárně způsobena protiprávním jednáním řidiče, zároveň se však na jejím vzniku podíleli i poškození, a to v rozsahu 50 % tím, že nebyli připoutáni bezpečnostními pásy a v rozsahu dalších 30 % tím, že v počtu převyšujícím počet povolených přepravovaných osob přisedli do vozidla k řidiči, který byl prokazatelně pod vlivem alkoholu a omamných látek. Jejich spoluzavinění je proto ve smyslu § 441 obč. zák. dáno z 80 % a vzhledem k tomu, že žalovaná již 20 % požadované náhrady škody žalobcům uhradila, byla žaloba o zaplacení zbývající částky zamítnuta.

Městský soud v Praze k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 14. 5. 2013, č. j. 15 Co 92/2013-236, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním posouzením věci. Za prvotní příčinu vzniku škody označil požití omamných látek řidičem, ovšem poškození o tom museli mít vědomost, protože tato skutečnost musela být před jízdou viditelná, ostatně všichni v průběhu večera společně popíjeli alkohol. Jednání poškozených bylo lehkovážné, dále porušili zákonem stanovenou povinnost použít bezpečnostní pás a tím, že do vozidla nastoupil větší než povolený počet osob, zvýšili riziko ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. Zhodnocení jednotlivých složek spoluzavinění poškozených soudem prvního stupně je proto správné s tím, že 50 % představuje vědomé absolvování jízdy s nezpůsobilým řidičem a 30 % nepřipoutání bezpečnostními pásy a překročení počtu povolených přepravovaných osob.

Rozsudek odvolacího soudu napadli žalobci dovoláním, jehož přípustnost dovozují z ustanovení § 237 o.s.ř. tím, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, a které odůvodňují tím, že odvolací soud na zjištěný skutkový stav aplikoval ustanovení § 441 obč. zák. nesprávně (§ 241a odst. 1 o.s.ř.). Soudy obou stupňů nezkoumaly otázku příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti a škodou, jakožto jeden z obecných předpokladů odpovědnosti za škodu, v řízení nebylo spolehlivě prokázáno, že poškození o stavu řidiče věděli či měli a mohli vědět, nebylo zjištěno, jakým způsobem nepřipoutání bezpečnostními pásy ovlivnilo následky škody na zdraví, a pokud odvolací soud uvádí, že vyšší počet osob zvýšil riziko ohrožení bezpečnosti provozu, jde jen o obecnou proklamaci. Nebylo tak zjištěno, zda jsou vůbec splněny všechny předpoklady odpovědnosti za škodu a tím i předpoklady pro založení spoluodpovědnosti poškozených. Dovolatelé dále namítají, že poměr odpovědnosti za škodu nebyl stanoven v souladu se zákonem a judikaturou, ze které plyne, že podíl poškozeného se může limitně blížit až jedné polovině, není možné, aby byl tento limit překročen. V rozhodnutí odvolacího soudu nebyla respektována skutečnost, že hlavní a přímou příčinou škody bylo protiprávní jednání škůdce, bez něhož by ke škodě vůbec nedošlo. Navrhují proto, aby byl rozsudek odvolacího soudu, stejně jako rozsudek soudu prvního stupně, zrušen.

Žalovaná vyjádřila přesvědčení, že ustanovení § 441 obč. zák. bylo aplikováno správně, protože jak vliv alkoholu na řidiče, tak nepoužití bezpečnostních pásů i počet cestujících byl v řízení postaven najisto. Co se týče poměru míry účasti poškozených na vzniku škody, z judikatury neplyne obecné limitní spoluzavinění ve výši 50 %. Tak tomu je v případě, kdy poškozený nasedne do vozidla řízeného podnapilým řidičem, zde je však třeba vzít v úvahu, že navíc nebyly použity bezpečnostní pásy a v automobilu bylo více osob, než bylo přípustné. Poškození měli povinnost chránit své zdraví a život, a jestliže tak nečinili, musí za to nést citelné důsledky. Ostatně i 80% spoluzavinění znamená, že poškozený nese škodu poměrně.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu

oprávněnými - účastníky řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), zastoupenými advokátem ve smyslu ustanovení § 241 o.s.ř., a je zčásti přípustné podle ustanovení § 237 o.s.ř. Dovolání je ve své přípustné části důvodné. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 14. 5. 2013, Nejvyšší soud postupoval podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013 - srov. čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb. - dále též jen „o.s.ř.“).

Podle § 238 odst. 1 písm. d) o.s.ř. dovolání podle § 237 není přípustné proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50.000,- Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, o pracovněprávní vztahy nebo o věci uvedené v § 120 odst. 2; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Žalobci dovoláním napadají rozsudek odvolacího soudu mj. ve výroku, jímž bylo rozhodnuto o nároku žalobce a) na náhradu nákladů pohřbu ve výši 44.732,- Kč, žalobkyně h) na náhradu nákladů pohřbu ve výši 11.916,- Kč a o nároku žalobce s) na náhradu nákladů pohřbu ve výši 17.973,- Kč, tedy ohledně částek nepřevyšujících zákonný limit, a to bez ohledu na to, že v součtu peněžité plnění, o němž bylo rozhodnuto, převyšuje částku 50.000,- Kč. Jde totiž o několik dílčích nároků, odvíjejících se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. 3 Cz 13/69, publikovaný pod č. 28/1970 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Dovolání je proto v tomto rozsahu ve smyslu ustanovení § 238 odst. 1 písm. d) o.s.ř. nepřípustné, a muselo být podle ustanovení § 243c odst. 1 věta první o.s.ř. odmítnuto.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o.s.ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 3028 odst. 3 věty první zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (účinný od 1. 1. 2014), není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně porušení smluv uzavřených přede dnem účinnosti tohoto zákona, podle dosavadních právních předpisů. Posuzovaná věc se tedy řídí zákonem č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“), neboť povinnost žalované pojišťovny poskytnout plnění za škůdce vznikla před 1. 1. 2014.

Podle § 441 obč. zák. byla-li škoda způsobena také zaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám.

Ustanovení § 441 obč. zák. patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, tj. k normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a která tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Dovolací soud pak může úvahu odvolacího soudu o tom, v jakém rozsahu se na vzniku škody podílelo jednání poškozeného a škůdce, přezkoumat pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti (k aplikaci právních norem s relativně neurčitou hypotézou srovnej např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1618/2007, nebo ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4059/2007).

Byla-li škoda způsobena také (či výlučně) jednáním poškozeného, je v tomto rozsahu vyloučena odpovědnost škůdce. Chybí totiž jeden ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu, a to příčinná souvislost mezi vznikem škody a protiprávním jednáním škůdce, popř. kvalifikovanou událostí, za niž škůdce odpovídá na objektivním principu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2008, sp. zn. 25 Cdo 657/2006, publikovaný pod C 6063 v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck - dále jen „Soubor“, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 1500/2006). Při úvaze o poměrném rozdělení škody mezi škůdcem a poškozeným jde o určení vzájemného vztahu mezi jednáním poškozeného a škůdce a o zvážení všech

skutečností, jež přispěly ke způsobení škody. Zvažují se veškeré příčiny, které vedly ke škodě, a stejně jako u škůdce lze i u poškozeného brát v úvahu jen takové jeho jednání, jež bylo alespoň jednou z příčin vzniku škody. Konečná úvaha o tom, nakolik se na způsobení škody podílel sám poškozený, a tedy v jakém rozsahu nese škodu sám, odvisí vždy od okolností konkrétního případu po porovnání všech příčin vzniku škody jak na straně škůdce, tak na straně poškozeného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1054/2007, Soubor C 7228). Nejde přitom o spoluzavinění poškozeného v užším smyslu (zaviněné porušení právní povinnosti), nýbrž přesněji řečeno o spoluzpůsobení vzniku škody (spolupříspěvní) z jakýchkoliv důvodů, které jsou na straně poškozeného.

Z ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu plyne, že míra spoluzpůsobení si škody poškozeným spolujezdcem může dosáhnout až jedné poloviny, jestliže vědomě podstoupí jízdu s řidičem, o němž ví, že je pod vlivem alkoholu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2451/2007, Soubor C 7833). Rozhodující příčinou vzniku škody ovšem stále zůstává nezodpovědné počínání řidiče vozidla, proto nepůjde o nadpoloviční rozsah ani v případech, kdy spolupříspěvní poškozeného bude značné, např. tehdy, jestliže kromě zásadního podcenění situace s ohledem na vědomost o ovlivnění schopností řidiče alkoholem či jinými návykovými látkami k tomu přistoupí další okolnosti, jako například jeho vědomost, že řidič vozidla nemá řidičské oprávnění nebo že hrozí nezvládnutí řízení za špatných povětrnostních podmínek (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4111/2011, v němž byla spoluúcast poškozeného vyjádřena poměrem 35 %, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 91/2010, Soubor C 9409, v němž byla míra spoluzavinění shledána právě ve výši jedné poloviny, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3171/2013).

Odvolací soud v posuzované věci dovedl 80% rozsah spoluzpůsobení si škody poškozenými, kteří absolvovali vědomě cestu s řidičem, který byl vlivem omamných látek k řízení zcela nezpůsobilý (výhrady dovolatelů ke skutkovým zjištěním v tomto směru nepředstavují uplatnitelný dovolací důvod a nemohou tyto skutkové závěry zpochybnit), a snížil tak neodpovídajícím způsobem podíl řidiče na smrtelném následku. Učinil tak zřejmě proto, že za dílčí příčinu usmrcení poškozených (uvedl 30 %) považoval okolnost, že nebyli při jízdě připoutáni bezpečnostními pásy a že ve vozidle jel vyšší než povolený počet osob. To je v obecné rovině samozřejmě relevantní důvod, který může spoluzpůsobení si škody poškozeným zvýšit, musí být ovšem doloženo, že právě nepřipoutání vedlo při havárii k úrazu či ke zhoršení jeho důsledků a v jakém rozsahu. Ačkoliv se znalecký posudek Ústavu soudního lékařství Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, vypracovaný v řízení, k této otázce výslovně vyjadřuje tak, že pro výraznou deformaci karoserie vozidla nemělo nepřipoutání vliv na rozsah zranění poškozených (zraněny by byly i osoby připoutané), odvolací soud tento závěr nevezal v úvahu (na rozdíl od soudu prvního stupně v jeho prvním rozhodnutí) a bez náležitého odůvodnění automaticky uzavřel, že nepoužití bezpečnostních pásů zvýraznilo podíl poškozených na vzniku újmy. Totéž platí pro nadměrný počet cestujících osob. Právní posouzení otázky míry spoluzpůsobení vzniku škody poškozenými není proto správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o.s.ř. je naplněn.

Z tohoto důvodu Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu odpovídajícím nárokům na jednorázové odškodnění pozůstalých zrušil (§ 243e odst. 1 o.s.ř.), a protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o.s.ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)